

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

זרקור לאיראן

אוגוסט 2009 – מרדאד 1388
עורך: רו צימט*

דרישה גוברת להעמיד את מנהיגי הזרם הרפורמיסטי לדין

1. בשבועיים האחרונים גברו דרישות מצד גורמים המזוהים עם המחנה השמרני ותומכי הממשלה להעמיד לדין את מנהיגי המחנה הרפורמיסטי, ובראשם: הנשיא לשעבר, מחמד ח'אתמי, ושני המועמדים הרפורמיסטים בבחירות האחרונות לנשיאות: מיר-חסין מוסוי ומהדי כרובי. זאת בגין התפקיד המרכזי, שמילאו לכאורה בהנהגת המהומות, שפרצו בעקבות הבחירות. הדרישות הועלו על רקע "הודאותיהם" של עצורי המהומות מקרב בכירים בזרם הרפורמיסטי במהלך משפטם, שהחל לפני כשבועיים.

2. חבר המג'לס השמרני, מחמד-תקי רהבר, קרא בשבוע שעבר להעמיד את מוסוי וח'אתמי לדין בגין מעורבותם בהובלת המהומות, כפי שזו באה לידי ביטוי ב"הודאותיהם" של בכירי הזרם הרפורמיסטי. אלה ששלחו את תומכיהם לרחובות, טענו בדבר זיופים בבחירות ופירסמו גילויי דעת, אמר רהבר, הם האשמים העיקריים בהובלת המהומות ויש לנקוט נגדם בהליכים משפטיים. הוא ציין, כי העמדתו של מוסוי לדין חיונית על מנת לשים קץ למשבר הנוכחי (אברא, 5 אוגוסט).

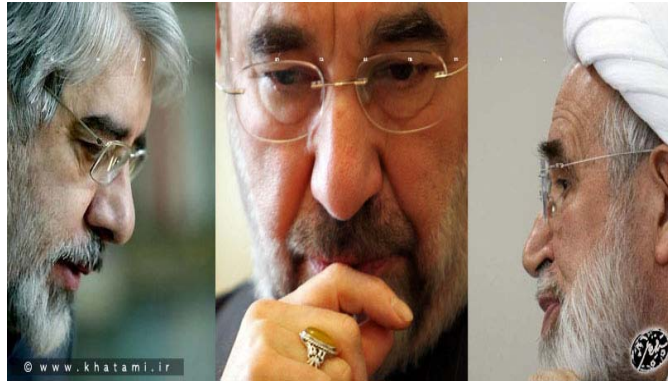
* זהו עדכון שבועי אודות הנעשה באיראן על בסיס התקשורת באיראנית. רו צימט הוא תלמיד מחקר לתואר שלישי ומומחה לאיראן באוניברסיטת תל-אביב.

3. חבר ועדת המג'לס לביטחון לאומי ולמדיניות חוץ, כרימי קדוסי, מתח ביקורת חריפה על מחמד ח'אתמי ואף קרא לרשות השופטת לאסור על יציאתו לחו"ל עד לסיום משפטם של עצורי המהומות כדי למנוע ניסיון מצידו לערוק למערב. קדוסי האשים את ח'אתמי, כי בתקופת כהונתו כנשיא, היו מעורבים שרי ממשלתו במעשי בגידה נגד איראן, בין היתר בחשיפת סודות הגרעין שלה ובהכשרת הקרקע לתקיפתה הצבאית על-ידי זרים, וקרא לו לתקן את דרכיו (אבראר, 5 אוגוסט).

4. גם חבר ועדת החוקה של המג'לס, מוסא ע'זנפראבאדי, הצטרף לקריאה להעמיד את מנהיגי הרפורמיסטים לדין. בראיון לאתר החדשותי "פרארו" אמר חבר המג'לס, כי מבחינה משפטית מוסוי אשם לנוכח גילויי הדעת, שפירסם בשבועות האחרונים, והתפקיד שמילא בארגון התהלוכות והמהומות. ע'זנפראבאדי אמר, כי לא ייתכן, שמוסוי לא היה מודע לקשר בין גורמים במטה הבחירות שלו לבין שגרירויות אירופאיות, וכי יש להבהיר, האם הוא עצמו קיים קשרים עם אישים, שפעלו נגד המשטר. הימנעות מהעמדתו לדין מחשש לחידוש ההפגנות, טען חבר המג'לס, עלולה להפגין את חולשת המשטר. על המשטר להפגין את עוצמתו ולהעמידו לדין, אלא אם כן יורה המנהיג, שלא לעשות זאת. אם יזוכה מוסוי, ישרת הדבר גם אותו, ואם הוא יימצא אשם, יועיל הדבר לחברה האיראנית (פרארו, 9 אוגוסט).

5. לקריאה להעמיד את מנהיגי הרפורמיסטים לדין הצטרפו השבוע גם בכירים במשמרות המהפכה ובכוחות המזוינים האיראנים. במאמר, שפרסם ב"צבחי צאדק", ביטאון משמרות המהפכה, קרא השבוע יאדאללה ג'ואני, ראש המחלקה הפוליטית במשמרות המהפכה, להעמיד את מוסוי, ח'אתמי וכרובי לדין.

6. לנוכח חשיפת האירועים, שהתחוללו מאחורי הקלעים של הבחירות האחרונות, וכוונת הזרם הרפורמיסטי להפיל את המשטר באמצעות "מהפכת קטיפה", כתב ג'ואני, יש לבחון את תפקידם של ח'אתמי, מוסוי וכרובי בהנהגת ניסיון ה"הפיכה". אם שלושת המנהיגים הרפורמיסטים היו בין הגורמים המרכזיים, שניצבו מאחורי ניסיון זה, יש לצפות, שהם ייאסרו, יועמדו לדין וייענשו. העם האיראני המוסלמי והמהפכני שילם מחיר כבד על מנת להגן על המשטר האסלאמי ועל המהפכה. כל תנועה וכל אדם המבקשים לשנות את המשטר תוך שיתוף פעולה עם "השטן הגדול", ארה"ב, ולכונן במקומו משטר שאינו דתי, צריך לעמוד לדין מבלי להתחשב ברקע שלהם או במעמדם ולהיענש כבוגדים (צבחי צאדק, 10 אוגוסט).

המקור: אתר הרשמי של חתאמי

7. מסעוד ג'זאירי, סגן הרמטכ"ל לענייני תרבות והסברה קרבית, התייחס אף הוא בנאום, שנשא בפני בכירים בתחום ההסברה בכוחות המזוינים האיראנים, לניסיון לבצע "מהפכת קטיפה" באיראן ואמר, כי יש להיאבק במנהיגי המהומות ובגורמים המרכזיים, שניצבו מאחוריהן. מבלי לנקוב מפורשות בשמותיהם של מנהיגי הזרם הרפורמיסטי אמר ג'זאירי, כי יש להיענות לדרישות הציבור ולהעמיד את מנהיגי המהומות לדין על מנת לסכל מזימות נוספות בעתיד (סוכנויות הידיעות, 9 אוגוסט).

הנשיא החל בהתייעצויות עם חברי המג'לס לקראת הקמת הממשלה החדשה

8. הנשיא מחמד אחמדינז'אד החל השבוע בהתייעצויות עם חברי המג'לס לקראת הקמת ממשלתו החדשה. הנשיא צפוי להציג את שריו לאישור המג'לס בראשית השבוע הבא. יזכר, כי על-פי חוקת איראן על כל אחד מהשרים הממונים בידי הנשיא לקבל את אישור המג'לס. ההתייעצויות בין הנשיא לבין חברי המג'לס החלו בצל אזהרות, שהעבירו בשבוע שעבר גורמים פוליטיים שמרניים בכירים לנשיא, לבל יחליט על מינוי שריו ללא התייעצות עם המג'לס ועם המנהיג העליון. אזהרות אלה באו בעקבות הביקורת החריפה, שספג הנשיא בשל החלטתו למנות את אספנדיאר רחים משא'י לתפקיד סגנו הראשון. הנשיא נאלץ כזכור לחזור בו ממינוי זה בעקבות הנחיית המנהיג העליון.

9. חבר המג'לס, מחמד רזא מירתאג' אלדיני, עדכן השבוע בראיון לסוכנות הידיעות "מהר", כי בפגישת הנשיא עם למעלה מ-180 חברי מג'לס שמרנים, שהתקיימה ביום שני האחרון, הוסכם, כי אחמדינז'אד יגיש למג'לס את רשימת שריו קודם להבאתה לאישורו. לדבריו, הציע יו"ר המג'לס, עלי לאריג'אני, שקבוצת חברי מג'לס מסיעת השמרנים תבחן את רשימת השרים המוצעים על-ידי הנשיא בטרם תובא הרשימה להצבעת אמון במג'לס. הנשיא מצידו דחה הצעה להקמת ועדה משותפת לממשלה ולמג'לס, שתדון במינוי השרים, והציע, כי המג'לס יעביר אליו את הצעותיו בנוגע להרכב ממשלתו לפני החלטתו הסופית בעניין (מהר, 10 אוגוסט; פרארו, 11 אוגוסט).

המקור: סוכנות הידיעות האיראנית פארס

10. בתוך כך רמזו מספר חברי מג'לס, כי בכוונתם להתנגד למינוי שרים בלתי-מנוסים או שרים, שכשלו בתפקידם בארבע השנים האחרונות. זאת בעקבות הצהרת הנשיא, כי בכוונתו למנות לממשלתו גם שרים צעירים. יו"ר המג'לס עצמו, עלי לאריג'אני, אמר שבוע, כי משרדי הממשלה אינם מקום להכשרת שרים וכי לא ניתן לצפות, שהשרים ילמדו את עבודתם תוך כדי ביצוע תפקידם. הוא הוסיף, כי על השרים להיות בעלי רקע מהפכני מתאים, יעילים, בעלי מחשבה דתית ויכולת להגן על האינטרסים הלאומיים בצורה הטובה ביותר. קודם לכן מתח לאריג'אני ביקורת על כך, שהנשיא אינו מתייעץ עם המג'לס בנוגע להקמת ממשלתו ואמר, כי סירובו של הנשיא להתייעץ עם המג'לס בעניין זה הינו חסר תקדים (סוכנויות הידיעות, 10 אוגוסט).

11. גם יו"ר המרכז למחקרים של המג'לס, אחמד תוכלי, הביע הסתייגות מכוונתו של הנשיא למנות לממשלה שרים חסרי ניסיון ואמר, כי מינוי אישים חסרי ניסיון לתפקידי שרים יוביל לכישלון הממשלה וכי המג'לס לא יוכל לאשר מינויים כאלה (תאבנאכ, 10 אוגוסט). ואילו חבר המג'לס, ג'ואד אריאן-מאנש, העריך, כי המג'לס לא יאשר את מינוים מחדש לשרים של שרי הפנים (צאדק מחצולי), החינוך (עלי-רזא עלי אחמדי), התעשיות (עלי-אכבר מחראביאן) והחקלאות (מחמד-רזא אסכנדר) בממשלתו הראשונה של אחמדינז'אד לנוכח ביצועיהם הכושלים בארבע השנים האחרונות (מהר, 10 אוגוסט).

פרשת מתקן המעצר "כהריזכ": השלטונות מודים במותם של עצירים אך מכחישים קשר לעינויים

12. שלטונות איראן נאלצו השבוע להודות, כי כמה מעצורי המהומות, שפרצו במדינה בעקבות הבחירות לנשיאות, מצאו את מותם במתקן הכליאה "כהריזכ" בשל תנאים קשים בהם הוחזקו. מפקד כוחות ביטחון הפנים, אסמאעיל אחמדי-מקדם, הודה, כי כמה עצירים הוכו על-ידי סוהרים במתקן הכליאה וכי חלק מהאחראים במתקן התרשלו בתפקידם. הוא הכחיש, עם זאת, כי מותם של העצורים נגרם כתוצאה מעינויים ויחס את מותם למחלות. אחמדי-מקדם עדכן, כי בעקבות האירועים, נעצר מנהל מתקן הכליאה ופוטר מתפקידו ושני סוהרים נוספים פוטרו אף הם (סוכנויות הידיעות, 9 אוגוסט).

13. פרשת "כהריזכ" פרצה בחודש יולי האחרון, לאחר שמתקן הכליאה בדרום-טהראן נסגר בהנחיית המנהיג העליון, עלי ח'אמנהאי, בטענה כי אין בו "מתקנים מתאימים" הנדרשים לאחזקתם של העצורים במתקן. במקביל דווח על הקמת ועדה מיוחדת לבדיקת התנאים, בהם מוחזקים עצורי המהומות האחרונות במתקני המעצר השונים. הנחיית המנהיג ניתנה על רקע דיווחים, לפיהם שלושה עצורים לפחות מצאו את מותם במתקן הכליאה, לאחר שנחשפו לעינויים ולהתעללות הן מצד סוהרים והן מצד פושעים עימם שהו במעצר. בין העצורים, שמצאו את מותם במתקן הכליאה, היה גם עבד אלחסין רוח-אלאמיני, בנו של יועצו הבכיר של מפקד משמרות המהפכה לשעבר ואחד המתמודדים בבחירות האחרונות לנשיאות, מחסן רצ'אאי.

14. בעקבות התפוצצות הפרשה החלה חקירת האירועים במתקן המעצר על-ידי גורמים שונים, ובהם כוחות ביטחון הפנים, ועדת חקירה של המג'לס והמועצה העליונה לביטחון לאומי. חבר ועדת המשפט של המג'לס עדכן בשבוע שעבר, כי החקירה נועדה לבדוק, האם העצורים, שמצאו את מותם במתקן המעצר, הוכו, ואם כן – באילו נסיבות והאם מותם אכן נגרם כתוצאה מכך (אפתאב-י יז, 6 אוגוסט).

15. בשבוע שעבר פרסמה מפקדת כוחות ביטחון הפנים הצהרה מיוחדת בנוגע לאירועים ב"כהריזכ". מפקדת כוחות ביטחון הפנים עדכנה, כי מתקן המעצר "כהריזכ" הוקם במקורו כמתקן זמני עבור עבריינים מסוכנים, שנעצרו במסגרת התוכנית להגברת הביטחון הציבורי והוחזקו בו בתנאים קשים. בשל מצוקת מקום בבית הכלא "אויך" הועברו למתקן כמה מעצורי המהומות, שפרצו בעקבות הבחירות. ההחלטה להעביר למתקן הכליאה היתה מוטעית, כיוון שבמתקן לא התקיימו התנאים הדרושים לאחזקתם. מגבלות המקום והעברת העצירים החדשים למתקן הובילו למצוקת מקום קשה, שהחריפה עוד יותר את התנאים ההיגייניים בהם הוחזקו העצורים. בהודעת מפקדת כוחות ביטחון הפנים נמסר, כי חקירת האירועים במתקן העלתה, כי כמה מהאחראים, מהקצינים ומהסוהרים במקום התרשלו במילוי תפקידם. אלה הסכימו, בין היתר, לקבל מספר עצורים גדול מיכולת הקליטה של המתקן, לא דיווחו לממונים עליהם על מגבלות המתקן, התעלמו מהתקנות בנוגע לאופן הטיפול הנדרש בעצורים וכן נקטו בענישה פיזית כנגד כמה מהעצורים ללא היתר. כתוצאה מכך הוחלט לנקוט נגדם בצעדים משמעותיים ומשפטיים (איסנ"א, 6 אוגוסט).

16. הפרשה המשיכה לעורר הד תקשורת נרחב גם לאחר פרסום הודעת כוחות ביטחון הפנים וכן עוררה ביקורת חריפה מצד חברי מג'לס, ובהם גם כאלה המזוהים עם הזרם השמרני. חבר המג'לס, עלי מטהרי, טען, כי אין להסתפק בהצהרת כוחות ביטחון הפנים, וכי יש להעמיד את האחראים לאירועים במתקן המעצר לדין ולחשוף אותם בפני הציבור (מהר, 9 אוגוסט). גם חבר המג'לס, חמיד-רזא כאתוזיאן, התייחס לפרשה והטיל את האחריות לאירועים על מפקד כוחות ביטחון הפנים. במסיבת עיתונאים אמר כאתוזיאן, כי מעצרים של שני סוהרים לא יחזיר את העצורים המתים לחיים ולא יטהר את הפגיעה בכבוד המשטר האיראני, שנגרמה כתוצאה

מהמעשים החמורים, שהתרחשו במתקן הכליאה. המעשים הללו, אמר חבר המג'לס, הביאו לא רק למותם של עצירים, כי אם גם לפגיעה בשמו הטוב של המשטר ובאמון הציבור במוסדות השלטון, ולפיכך יש לנקוט בצעדים חריפים נגד האחראים לפרשה (תאבנא, 9 אוגוסט).

17. בתוך כך עדכן השבוע מפקד כוחות ביטחון הפנים, כי בימים אלה נבנה מתקן כליאה חדש, שנועד לספק מענה לצרכים הקיימים תוך הקפדה על "תנאים אנושיים ראויים". לדבריו, השימוש במתקן החדש יחל בחודש הבא (Press TV, 4 אוגוסט).

על אף המיתון הכלכלי: הממשלה החליטה לצמצם את שעות העבודה ברמצ'אן

18. למרות המשבר הכלכלי ממנו סובלת איראן הודיע השבוע דובר הממשלה, ע'לאם-חסיין אלהאם, כי גם השנה יצומצמו שעות העבודה במהלך חודש הרמצ'אן, שצפוי להתחיל בעוד כשבוע. אלהאם מסר, כי העבודה במשרדי הממשלה יחלו שעה מאוחר מהרגיל ותסתיים שעה מוקדם יותר (סוכנויות הידיעות, 10 אוגוסט).

19. הודעת דובר הממשלה כבר מעוררת ביקורת חריפה באיראן. בהתייחסות האתר השמרני "אלף" להודעתו של אלהאם נכתב, כי ההלכה המוסלמית אוסרת על בטלה וכי צמצום שעות העבודה מסיבות דתיות גורם לפגיעה בשמה הטוב של הדת ולהפיכת חודש הרמצ'אן בעיני הציבור מחודש של רוחניות ועינוי-נפש לחודש של בטלה וחוסר מעש.

המקור: סוכנות הידיעות האיראנית פארס

20. עוד נטען ב"אלף", כי הפחתת שעות העבודה פוגעת ביצור הלאומי ומקנה לחודש הרמצ'אן ולדת האסלאם דימוי המנוגד לערכים של פעילות ופיתוח כלכלי. הפחתת שעות העבודה גם פוגעת בכלכלת המדינה וגורמת להפסדים כלכליים כבדים, במיוחד עבור הבנקים הנאלצים לצמצם את השעות, בהן הם יכולים לסחור מול בנקים בינלאומיים. בנוסף מנוגדת החלטת הממשלה לחוקה האיראנית הקובעת, כי על כל עובד איראני לעבוד 44 שעות בשבוע (אלף, 10 אוגוסט).

21. יצויין, כי גם בשנים שעברו עוררה החלטת הממשלה לצמצם את מספר שעות העבודה במשרדי הממשלה במהלך חודש הרמצ'אן ביקורת חריפה. הממשלה מנמקת את החלטתה ברצון

לאפשר לאזרחים לנצל את החודש לתפילה, לימוד הקוראן ועבודת האל. מבקרי ההחלטה טענו, כי שיפור הכנסות המדינה, קידום הרווחה הכלכלית, הפיתוח והייצור חשובים לא פחות מעניינים רוחניים וכי החלטת הממשלה מקדמת את הבטלה בשם הדת דווקא בשעה שאיראן סובלת ממשבר כלכלי מחריף. חודש הרמצ'אן, טענו מבקרי הממשלה, הינו חודש המיועד לעבודת האל, למאמץ ולעירנות ולא למנוחה, לשינה ולבטלה.

איראן – יצרנית הסרטים מס' 14 בעולם

22. סוכנות הידיעות "מהר" דיווחה השבוע מפי האתר לענייני קולנוע Screendaily.com, כי בשנת 2007 מוקמה איראן במקום ה-14 בעולם מבחינת מספר הסרטים שהופקו בה במהלך השנה. בשנה זו הופקו באיראן 105 סרטים, שהציבו אותה במקום ה-14 בעולם אחרי הודו, ארה"ב, יפן, סין, צרפת, רוסיה, ספרד, איטליה, גרמניה, דרום קוריאה, בריטניה, ברזיל וקנדה. לא התקבלו נתונים לגבי מספר הסרטים, שהופקו באיראן בשנת 2008, שהתאפיינה בירידה במספר הסרטים המופקים במדינות המערב לנוכח המשבר הכלכלי (מהר, 11 אוגוסט).

23. יצוין, כי מאז שנות התשעים פרוחה תעשיית הקולנוע האיראנית וזכתה להצלחה רבה גם מחוץ לאיראן. איראן חשפה שורה ארוכה של במאי קולנוע מוכשרים ואיכותיים וסרטים איראנים הופיעו בפסטיבלי סרטים בינלאומיים ואף זכו בפרסים יוקרתיים. באיראן פועלת מאז שנת 1983 קרן "פאראבי", קרן ממשלתית לקולנוע, שנועדה לטפח קולנוע איכותי באיראן ובמקביל להסדיר את הכללים במסגרתם נקבע מה מותר ומה אסור להראות. מגבלות הצנזורה לא הביאו, עם זאת, לחיסולו של ענף הקולנוע ומתוך המגבלות הרבות אף צמח ז'אנר חדש ואיכותי בקולנוע האיראני. בשנים האחרונות שבה והתגברה, עם זאת, מעורבות משרד ההכוונה האסלאמית בתעשיית הקולנוע והשלטונות פועלים להרחיק את הקולנוע האיראני מנושאים פוליטיים ומביקורת חברתית. אנשי קולנוע איראנים הזהירו, כי הגברת המעורבות הממשלתית מסכנת את הקולנוע האיכותי באיראן. בחודשים האחרונים התייצבו אנשי קולנוע איראנים רבים מאחורי תנועת המחאה, שהתעוררה בעקבות הבחירות לנשיאות איראן.

"הנמלטים" – בדרך לטלוויזיה האיראנית?

24. האתר "פרדא" דיווח השבוע, כי רשות השידור האיראנית בוחנת אפשרות לשדר את הסידרה האמריקאית "הנמלטים". על-פי דיווח זה שוקדים בימים אלה ברשות השידור על דיבוב הסידרה לפרסית ועל "הכשרתה" לקראת הקרנתה בטלוויזיה האיראנית. עבאס נבאתי, האחראי על דיבוב הסידרה לפרסית, אמר שמאחר שלנשים אין תפקיד מרכזי בסידרה ומאחר שהסידרה גם אינה עוסקת בנושאים פוליטיים בעייתיים, אין צורך בשינויים רבים מדי על מנת להתאימה להקרנה בטלוויזיה האיראנית. האתר דיווח, כי אם אכן תשודר הסידרה "הנמלטים" על-ידי רשות השידור, תהיה זו הסידרה האמריקאית הראשונה המשודרת בטלוויזיה האיראנית מזה שנים רבות. עוד עדכן האתר, כי דיבוב הסידרה לפרסית נשמר בשקט על מנת שלא לעורר רעש תקשורתי מיותר לנוכח הפופולאריות הרבה הצפויה לסידרה בקרב הצופים (פרדא, 9 אוגוסט).

25. הסידרה "נמלטים" שודרה ברשת "פוקס" בשנים 2005-2009. עלילת הסידרה סובבת אחר מייקל סקופילד, המנסה לחלץ מבית הכלא את אחיו, לינקולן בורוז, שנידון למוות על רצח שלא ביצע. הסדרה זכתה להצלחה מסחררת בארה"ב ומחוצה לה. יצוין, כי סדרות זרות המשודרות בטלוויזיה האיראנית זוכות לפופולאריות רבה במיוחד. כך, למשל, זכתה סידרת הדרמה ההיסטורית הדרום-קוריאנית "ג'ומנג", ששודרה בחודשים האחרונים בטלוויזיה האיראנית, לאחוזי רייטינג גבוהים במיוחד של למעלה מ-50 אחוזים. לאחרונה אף דווח, כי צעיר איראני ניסה לשים קץ לחייו, לאחר שלא הורשה על-ידי הוריו לנסוע לדרום-קוריאה על מנת לפגוש את כוכבת הסידרה, אותה הוא מעריץ.

תמונת השבוע: לילה בטהראן

המקור: סוכנות הידיעות האיראנית פארס